

nr. 4 AUGUST 2024 90. ÅRGANG

ORGANIST

bladet

KIRKEMUSIK SYD FOR POLARCIKKLEN

EN KULTURHISTORISK FORTÆLLING
OM GAMLE INDSPILNINGER

SALMENS TONESTIGE

NKS 2024

– NYKOMPONEREDE VÆRKER AF
PETER NAVARRO-ALONSO OG MERETE KUHLMANN

DOKS
DANSK ORGANIST OG KANTOR SAMFUND

Dansk Organist og Kantor Samfund DOKS

Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
Tlf. 33 79 16 85 (tr. 10-13)
doks@doks.dk - www.doks.dk
Sekretariatsleder: **Bjørn Arberg**
Mobil 21 47 04 30 (træffes ikke fredag)
Administrativ medarbejder:
Stine Fredsted Bergqvist

Bestyrelse DOKS

Karin Schmidt Andersen formand
Hendriksholm Kirke, København
Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
ksa@doks.dk
Tlf. 21 28 00 72

Poul Skjølstrup Larsen næstformand
Gørslev og Volderslev Kirker
skjoelstrup@doks.dk
Tlf. 40 68 21 44

Anders Gaden kasserer
Helligåndskirken, Aarhus
anders@helligandskirken.dk
Tlf. 51 35 63 88

Bente Hogrefe Nielsen
Sjællands Kirkemusikskole
bente.hogrefe@mail.dk
Tlf. 29 67 13 01 - 46 96 46 92

Peter Bjerregaard
Godthaabskirken, København
pb@godthaabskirken.dk
Tlf. 26 36 87 61

Christina Beltøft
Norre Tranders Kirke, Aalborg
beltoftchristina@gmail.com
Tlf. 98 14 91 73 - 61 71 91 73

Susanne Krog Thesbjerg
Sankt Hans Kirke, Odense
susannethesbjerg@hotmail.com
Tlf. 26 82 80 14

Akademikernes A-kasse

Vester Farimagsgade 13 - 1606 København V
Tlf. 33 95 03 95 - www.aka.dk

Organistbladet DOKS

Mikael Garnæs ansvarshavende redaktør
organistbladet@doks.dk - Tlf. 41 26 63 31

Abonnement: årligt kr. 600
Annoncer sendes til annoncer@doks.dk
Annoncepriser: Kontakt redaktør
eller se mere på www.doks.dk
Deadline for redaktionelt stof til
næste nummer: 1. september
Deadline for annonce-materiale: 1. september

Grafisk arbejde: spotON og RiisGraphics
Tryk: Litotryk A/S
Forsidegrafik: Helle Riis

INDHOLD

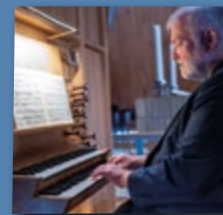
4-8 OP OG NED PÅ SALMENS TONESTIGE...

10-12 KIRKEMUSIK SYD FOR POLARCIRKLEN

13 MUSIK TIL GUDSTJENESTEN 13. SØNDAG EFTER TRINITATIS 2. TEKSTRÆKKE

14-15 REGISTERTAVLEN

17 NEKROLOG FRODE STENGAARD

18-19 NKS 2024 INTROITUS TIL FESTGUDSTJENESTEN NKS "FØLG MIG"

20-21 ANMELDELSE: BRØNSHØJ ORGELBOG - IGEN BERØRT OG 25 ORGELSTYKKER OVER NYE SALMER

23 KALENDER

24 DOKS'EN UD AF BOKSEN FRA RYTMISK TIL KLASSISK

OM LIDT GÅR DET LØS FOR 23. GANG

Siden 1933 har de nordiske kirkemusiksymposier været et mødested og en inspirationskilde for Nordens kirkemusikere. Symposierne finder sted på skift i de nordiske lande, og sidst begivenheden fandt sted på dansk grund var i 2004 i Aarhus. Der har været en overvældende interesse for at deltage i NKS2024, og styregruppen måtte derfor lukke for tilmeldinger allerede i maj. 650 symposiedeltagere vil til september mødes i København, tillige med flere end 200 korsangere, oplægsholdere og koncertgivere. Det bliver en fest!

En stor del af symposieprogrammet består af klingende musik, der vil bidrage til kunstnerisk udvikling af deltagernes eget musikerskab, og som inspiration til det arbejde kirkemusikere varetager, hvad enten det er i samspil med amatører eller professionelle musikere. NKS2024 vil påvise at kirkens musik er en levende proces, der grundfæstet i en rig tradition, møder samtiden, og derfor er der skabt helt ny musik til berigelse af det kirkesmusikalske repertoire og gudstjenestens musik i de nordiske lande. Fra dansk side er der bestilt tre værker til opførelse ved åbningskoncerten og den afsluttende festhøjmesse. Læs nærmere i dette og forrige numre af Organistbladet.

Styregruppen har haft fokus på at NKS2024 skal opleves relevant i forhold til kirkemusikeres alsidige arbejdsfelt, og derfor præsenterer 27 seminarer en bred vifte af emner. NKS2024 bliver en vigtig begivenhed for organist- og kantorlaget,

og det er en stor glæde at en række fonde og de fleste af landets stifter bidrager med betydelig økonomisk støtte. I fondsansøgningerne blev den lokale kirkemusikers rolle beskrevet således: "Organister og korledere er en vigtig del af de respektive landes kulturformidlere. Kirken er ofte den sidste kulturelle bastion, der er til stede i de mest tyndt befolkede egne af landet. Fagligt velfunderede kirkemusikere er i hele Norden katalysatorer for et lokalt musikmiljø og kulturliv i store byer som i landdistrikter. Kirkemusikere har, foruden deres eget kunstneriske virke, en vigtig opgave som leder af musikalske fællesskaber og udvikler af det musikalske vækstlag. Som lokale ildsjæle arbejder kirkemusikere med dannelse og musikudfoldelse hos den opvoksende generation i form af ledelse af børne- og ungdomskor, orgelundervisning, babysalmesang, konfirmandundervisning og børnegudstjenester. Kirkemusikere danner inkluderende fællesskaber i lokalmiljøet gennem korarbejde, fællessang, koncerter og anden musik virksomhed. Kirkemusikere er kulturbærere af de respektive landes musik- og sangtradition og i gudstjenestens form og udtryk."

NKS2024's opgave er at bibringe deltagerne inspiration og faglig ballast til deres vigtige arbejde, men lige så vigtigt er det at symposiet beskæftiger sig med de vilkår kirkemusikere i dag og i fremtiden skal virke i. Derfor behandles også aktuelle dagsordener som rekruttering, uddannelse og arbejdsmiljø.

Af Karin Schmidt Andersen,
formand for DOKS

NKS2024 bliver til i et frugtbart samarbejde med en række institutioner. Blandt mange kan nævnes Musikkonservatorierne, Kirkemusikskolerne, FUV, Orgelklubben, Korliv, Københavns Drengekor, Folkekirkens arbejdsmiljørådgivning og en række enkeltpersoner, der bidrager med viden og kompetencer. Disse relationer kan der bygges videre på i tiden efter NKS.

Samtidig skal de mange arrangementer som kommer i stand uden for styregruppens regi fremhæves. Under overskriften Nordisk Kirkemusikfestival 14.-22. september tilbydes koncerter, der ikke kun henvender sig til symposiedeltagere, men er åbne for offentligheden. Vær også opmærksom på at salgsudstillingen med 15 forhandlere af noder og instrumenter vil være åben også for ikke-symposiedeltagere, og sidst, men ikke mindst, at den afsluttende festhøjmesse i Københavns Domkirke bliver en offentlig gudstjeneste for alle interesserede. På www.nks2024.dk, kan man under fanebladet Nordisk Kirkemusikfestival se omtale af de åbne arrangementer, der finder sted som optakt til og under NKS2024.

I de kommende uger lægges sidste hånd på forberedelserne af det 23. Nordiske Kirkemusiksymposium. Den 19. september 2024 kl. 18.00 går det løs, når vi kan byde velkommen til festen for det nordiske fællesskab, kirkemusikken og dens musikere.

Af Lars Rosenlund Nørremark

OP OG NED PÅ SALMENS TONESTIGE

En lille kulturhistorisk fortælling om gamle indspilninger med salmesang, hvad de fortæller, og hvorfor de er så vigtige

Præludium: En pladesamlers bekendelser

Når man samler på gamle grammofonplader, er det ofte ikke blot selve det klingende indhold, som er interessant. Nej, det er selve jagten på præcis dén sjældne plade, som driver værket.

Og jeg har da også higet og søgt i genbrugsbutikker i hele landet, hvor jeg har bladret igennem uendelige rækker af brune og ofte halvmugne jordslåede anonyme karton-etuier til de gamle lakplader.

Mit selvforanstaltede Indiana Jones-blik har i mange år været rettet imod lakplader med orgelindspilninger og generelt danske indspilninger med klassisk musik. Dette har bevirket, at jeg med ro i sindet har kunnet lade Frans Andersson foretage sin bombastiske rejse til Den Hellige Stad, lade Rachel Rastenni fodre sin finurlige vovse i vinduet eller lade Lørdagspigerne behændigt plukke fløjsgræs uden min direkte deltagelse.

Når jeg i ny og næ har overtaget en større samling grammofonplader fra en (desværre ofte salig) pladesamlerkollega, er selvsamme Hellige Stadsrejser, vovser i vinduer og lørdagspiger blevet kasseret under præteksten; "Ja ja, de indspilninger er skam fine nok, men

de falder jo uden for mit interesseområde."

Sådan havde jeg det også med indspilninger med dansk salmesang; de fulgte næsten altid med som en form for ret ofte omfattende dødvægt, når jeg modtog en stak plader, hvorefter de resolut blev kasseret eller, hvis de indspillede musikere var tilstrækkeligt signifikante, lagt bagerst på hylden til en af de sagnomspundne lange vinteraftener.

Men pludselig - sådan en sagnomspunden lang vinteraften - fik jeg dén indskydelse at se nærmere på disse salmeindspilninger, som havde stået og samlet støv i min samling. Det slog mig, at et eller andet spændende måtte der da være at hente fra pladerne, og et eller andet må de da have betydet i deres samtid alene grundet kvantiteten og kvaliteten af pladerne, i det stort set alle vores store danske sangere har indspillet ofte talrige plader med salmer. Her kan nævnes folk som Vilhelm Herold, Albert Høeberg (H. C. Lumbyes barnebarn), Helge Nissen, Edith Oldrup, Elsa Sigfuss og naturligvis vores folkekære Aksel Schiøtz.

Og dette var starten på mit vidunderlige eventyr med dansk salmesang i det 20. århundrede, som den foreligger på klingende kilder.

Den klingende danske historie - En ultrakort overflyvning

Det kommercielle marked i Danmark for lyd- og musikoptygelser begyndte for alvor i 1901 med etableringen af *Dansk Fonograf Magasin*, der, som navnet antyder, producerede fonografvalser. Der blev dog sideløbende med *Dansk Fonograf Magasin* produceret grammofonplader med både danske og udenlandske aktører.

Indspilninger med salmesang var rigt repræsenteret helt fra den spæde begyndelse, og produktionen af indspilninger med salmesang er kun steget siden. Det lader til, at kun 1. Verdenskrig lagde en dæmper på den danske salmeindspilningstrang, og faktisk steg produktionen af salmesang-indspilninger under 2. Verdenskrig, sikkert som følge af den generelle tendens til at bekræfte den nationale identitet gennem kunst og kultur under krigen.

Det gik derfor op for mig, at hele det 20. århundredes danske salmesang foreligger rigt repræsenteret på historiske klingende kilder, men det gik også op for mig at denne del af vores danske kirkemusikhistorie stort set aldrig var blevet systematisk og videnskabeligt undersøgt. Og dette, syntes jeg, skulle der gøres noget ved!

Dejlig er jorden
– Aksel Schiøtz og Mogens Wöldike

En rose så jeg skyde
– Palestrina Koret og Mogens Wöldike

Et barn er født i Bethlehem
– Aksel Schiøtz, Københavns Drengeskole og Mogens Wöldike

Kimer, I klokker
– Elsa Sigfuss og Mogens Wöldike

Kirkeklokke, ej til hovedstæder
– Albert Høeberg

Tænk, når engang den tåge er forsvunden
– Vilhelm Herold

DOKS'en ud af boksen og ind i grammofontragten

Nu er jeg jo så privilegeret at få lov til at henvende mig direkte til jer, kære med-DOKS'ere. Derfor kan jeg uden tøven proklamere, at vi alle har en lang og fyldestgørende uddannelse i vores fantastiske danske salmesang, og vi alle lever og ånder med den i vores daglige arbejde. Ja, for at blive en anelse højstemt, kan man sige, at den danske salmesang er en del af vores modersmål. Som kirkemusikere står vi sågar med ansvaret for at bringe den videre til de næste generationer og dermed fortsat holde den i live. Vi er derfor alle små, men signifikante og vitale dele af historiens store - ja, næsten uendelige - ocean af syngende og spillende kirkemusikere.

Det er så her, hvor de historiske klanglige kilder med salmesang kommer ind i billedet.

De støvede gamle grammofonplader vækker musikhistorien til live i sådan en grad,

at vi ikke bare møder historiske musikpraksisser og aktører gennem anekdotiske genfortællinger eller skriftlige vidnesbyrd, der som typer af historiske kilder næsten altid vil være efterrationaliseringer og oversættelser fra klingende musik til sprog. Nej, gennem de klanglige kilder møder vi historiens musikere ansigt til ansigt.

Vi kan høre Vilhelm Herolds *portamenti* i hans fremførelse af "Tænk, når engang den tåge er forsvunden" fra august 1907. Vi kan høre Peter Cornelius' deklamatoriske version af "Nærmere Gud til dig" indspillet ganske få uger efter Titanics forlis. Vi kan høre efterklngen af 1700-tallets isometriske syngestil via Helge Nissen, der synger "Vor Gud han er så fast en Borg" fra september 1912.

De historiske klanglige kilder lader os møde historien på en så direkte måde, som det overhovedet er muligt, og det på trods af manglen på Hi-Fi og en til tider så voldsom overfladestøj, at den lyder som

"flæskestegning i et folkekøkken", for at citere Karl Aage Rasmussen.

Lydoptagelsens sælsomme fænomenologi

De historiske klanglige kilder åbner en besynderlig, tankevækkende og til tider foruroligende mellemverden, hvor vi på den ene side sidder i 2024 og ser tilbage i tiden, men hvor vi på den anden side kan træde ind i et lille stykke virkelighed, som den udspringer sig i realtid for de udøvende musikere.

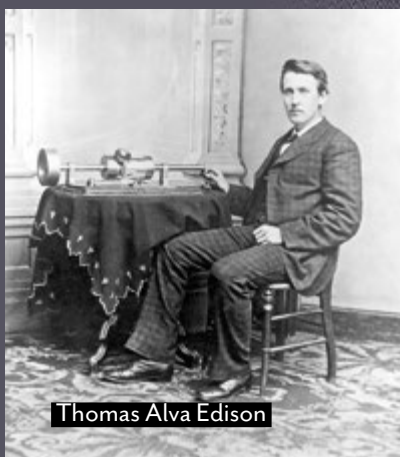
I dag i 2024 er vi vant til indspillet lyd, dvs. gammel lyd, overalt. Vi skelner sikkert slet ikke mellem samtidig lyd og indspillet lyd, fordi en meget stor del af den lyd vi hører i løbet af en dag er indspillet på et tidspunkt før det øjeblik, hvor vi lytter til den.

Det kan være, det er nyhedsudsendelsen fra tidligere i dag eller en hundehvalpe-video på Facebook fra sidste uge. I vores mo-

Helmuth Karl Bernhard von Moltke

Thomas Alva Edison

derne dagligdagsliv smelter fortid og nutid sammen, når det kommer til lydoptagelser.

Men, hvis vi tænker over det, så er lydoptagelsen rent faktisk et sælsomt fænomen, og den *sælsomhed* bliver tydeliggjort jo ældre en indspilning er.

Lad mig give et eksempel:

Det ældste menneske, der har indspillet sin stemme, er Feltmarskal Helmuth Karl Bernhard von Moltke. Han blev født i 1800 og indtalte en lille hilsen til Thomas Edison samt nogle uddrag fra Goethes *Faust* den 21. oktober 1889. Han er dermed teknisk set født i det 18. århundrede, og det gyser i mig, hver gang jeg hører hans stemme. Her hører man i levende live et menneske født kun 7 år efter Marie Antoinette blev henrettet, 9 år efter Mozarts død og 5 år efter Johann Christoph Friedrich Bachs død, den længstlevende søn af Johann Sebastian Bach.

I relation til den danske salmesang slår det mig ligeledes altid, at den førnævnte indspilning med Peter Cornelius fra maj 1912 er indspillet, mens efterdønningerne af Titanic-tragedien stadig var ved at udfolde sig. Peter Cornelius, som vi hører lyslevende på indspilningen, er født helt tilbage i 1865, og på tidspunktet for indspilningen ved han f.eks. ikke hvad Første Verdenskrig er for en krig, fordi den findes ikke i den virkelighed, som han synger og lever i.

Det transcenderende moment ved lydoptagelsens fænomenologi er således, at den indspillede lyd åbner datiden som nutid.

Kulturens langsomhed - virkelighed og tradition

Kultur og dermed kulturhistorie skabes af mennesker til andre mennesker; ingen mennesker, ingen kultur. Det kommer nok ikke som en overraskelse, og da især ikke for aktive musikere, som os, DOKS'ere.

Det er da heller ikke for at udpensle selvfølgeligheder for jer, men just for at påpege, at jeg gennem mit mangeårige arbejde med historiske indspilninger og kulturelle praksisser (heriblandt musikalske opførelsespraksisser) har iagttaget, at det altafgørende for en musikers grundlæggende spille måde og æstetiske præferencer har sin oprindelse i den pågældende musikers dannelses- og uddannelsesmæssige impulser. Kort sagt spiller en musiker grundlæggende som vedkommende har lært fra sine lærere rammesat af de omgivende kulturelle performative dogmer.

Pointen er, at tradition og overlevering er de to mest konstitutive elementer i en kulturel praksis både på samfundsplan og individplan, eller som den tyske filosof Hans-Georg Gadamer så poetisk formulerer det i sit filosofiske hovedværk "Sandhed og Metode":

"Subjektivitetens fokus er et troldspejl. Individets selubesindelse er blot en flakken i det historiske livs sluttede strømke. Derfor er den enkeltes fordomme, langt snarere end hans domme, hans værens historiske virkelighed."

Dette er gældende for musikere født i hhv. 1685, 1756 eller i 1865, men jeg vil vove den påstand, at det rent faktisk er lige så gældende i vores ellers så individualiserede og postmoderne tid, anno 2024.

Dermed bliver tidsaspektet, her underforstået alder og tradition, det, der sætter den altoverskyggende ramme i behandlingen af indholdet af de klanglige kilder. Gevinsten ved denne fortolkningsramme er, at man herigennem får muligheden for at lytte til og undersøge historiske klanglige kilder, som andet end blot nostalgia og kuriositeter, hvilket jeg har erfaret, at de ofte bliver reduceret til.

Hvis vi derfor rammesætter vores lytning ud fra treklngen "tradition, (ud)dannelse og alder", hører vi pludselig ikke blot Peter Cornelius i maj måned i 1912. Nej, vi hører også den sangtradition Cornelius er rundet af, ja, og hvis vi lytter rigtig godt efter, så kan vi sågar høre sangtraditioner, som er årtier, ja måske århundreder ældre end Cornelius.

De klanglige kilder åbner dermed ikke blot en lille dør på klem til en konkret vir-

A.P. Berggreen

kelighed, som i sig selv kan være uforståelig gammel, jvf. 21. oktober 1889. Nej, de udøvende musikere sender os tilmed endnu længere tilbage i tiden gennem deres syng- og spillestil. Et andet godt eksempel på dette er den førnævnte indspilning med Helge Nissen (f. 1871) af "Vor Gud han er så fast en Borg", som han udfører i en så markant isometrisk stil, at den bringer os tilbage til 1700-tallet.

Og kulturens langsomhed; altså lydoptagelsens iboende historie-transcenderende potentiale, er netop det mest fascinerende aspekt ved de støvede gamle grammofonplader.

Salmesangens historiske opførelsespraksisser - ganske vist og ganske kort

Efter disse historiske og historiefilosofiske præambler zoomer vi ind på salmesangens opførelsespraktiske kulturhistorie.

Andreas Peter Berggreen (1801-1880) dominerede anden halvdel af 1800-tallets danske salmesangstil og traditionsforvaltning dels i kraft af hans position som kongelig sanginspektør fra 1859 og dels via sine mange koralbøger.

Denne sangtradition manifesterer sig ved en række performative karakteristika, hvoraf de langsomme tempi nok vil være det umiddelbart mest iøjefaldende. De tidlig-

ste indspilninger lægger sig helt naturligt i forlængelse af denne tradition, hvor sangerens salmetempi overordnet set stemmer overens med metronomanvisningerne i de senere udgaver af Berggreens koralbøger. Kulturhistorisk set giver dette mening, da der kun er omkring 19 år mellem Berggreens død og de første indspilninger. Derfor er alle sangerne på de tidligste indspilninger født, opvokset og ofte uddannet, mens Berggreen var sprællevende.

Når man dog indledningsvis er kommet sig over de langsomme tempi, dukker andre karakteristika op, heriblandt brugen af til tider meget store tempoudsving. Det er ganske tydeligt at salmesang og solistisk sang ikke var et binært opdelt par, men at især salmesangen lånte ekspressive elementer fra solosangen. Det er derfor ikke kun partikulære krukkerier, når Peter Cornelius næsten opera-hulker sig igenem den førnævnte indspilning af "Nærmere Gud til dig" tilsat en udpræget grad af *notes inégales*. Dette bør ses som netop et udtryk for en langt større grad af denne sammensmeltning; sang er sang - nogle gange synges sangen blot af mere end én.

Dette leder direkte videre til et tredje centralt karakteristika, nemlig upræcisiteten/asynkroniteten både i relation til sang og akkompagnement, men også sangerne imellem. De tidlige indspilninger viser, at vores moderne forestilling om rytmisk, klanglig og fraseringsmæssig

synkronitet og egalitet ikke var gældende på dette tidspunkt, hvor især de tidligste koroptagelser ofte fremstår kaotiske og ligefrem groteske for en moderne lytter.

Den berggreenske 1800-talssyngestil fortsatte ganske ufortrødent og næsten uændret helt frem til slutningen af 1920'erne. Der er således ikke langt i stil og udførelse fra Vilhelm Herolds "Tænk når engang" fra august 1907 til f.eks. Johanne Karstens' "Lysets Engel går med glas" fra oktober 1924.

Mogens Wöldike - dansk kirkesangs indpisker

Dette ændrede sig med Mogens Wöldike. Han fik i løbet af ganske få år gennemført Thomas Laubs salmesangsreform ramme-sat af Samfundet Dansk Kirkesang fra 1922 med credoet om nøgternhed, nøjsomhed og kølighed.

Vi kirkemusikere lever stadig med den laubianske ånd svævende over vores koralbog mere end 100 år efter grundlæggelsen af Samfundet Dansk Kirkesang. Vi er derfor ganske klar over den altoverskyggende påvirkning som den laubianske kirkesangsreform havde på vores koralbog. Hvad der dog er langt mindre belyst er den laubianske/wöldike'ske påvirkning af vores salmesangs opførelsespraksis. Fordi, Wöldike ville ikke blot revolutionært udskifte salmemelodierne, nej, han ville også grundlæggende ændre den måde, hvorpå

Mogens Wöldike

Aksel Schiøtz

man sang salmerne. Wöldike var en nidkær og ihærdig person, og i løbet af ganske få år - fra midt i 1930'erne til krigens udbrud - moderniserede han salmesangen i en sådan grad, at han formåede at vende alle de berggreenske performative karakteristika på hovedet.

Tempoet blev hævet betydeligt, og tempoet blev ikke mindst gjort geometrisk-metronomisk uden de store tempoudsving, som den gamle stil benyttede sig af. Derudover blev der indført en tydelig magtfordeling; organisten/instrumentalisten blev gjort til den ledende del af musikudførelsen, hvor den gamle stil klart favoriserede sangens og sangerens frihed. Sidst men ikke mindst blev den gamle fællessangs lemfældige omgang med synkronitet og egalitet forsoget modarbejdet og helst elimineret.

Wöldike anvendte alle forhåndenværende midler og medier til at udbrede sin musik og sine musikideologiske synspunkter, heriblandt den nymodens radio og den stadig voksende grammofonpladeindustri. I forbindelse med et af mine salmesangsforedrag bemærkede en ældre herre, at han fra sin barndom kunne huske, at Wöldike var i radioen stort set hver eneste dag og nogle gange sågar flere gange om dagen. Wöldike er da også én af de mest indspillede danske musikere, hvor han til overflod figurerer som både orkesterdirigent, kordirigent, pianist, cembalist og organist.

I vores sammenhæng er det især hans salmeindspilninger fra efteråret 1938 i

Christiansborg Slotskirke med bl.a. Aksel Schiøtz, Elsa Sigfuss og det stadigt nye Københavns Drengekor, som for alvor markerer et nybrud.

Wöldikes enorme påvirkning af den danske salmesang havde den indvirkning, at han stort set med ét dirigent-trylleslag gjorde salmesangen moderne. Dette betyder, at den danske salmesangs opførelsespraksis' udvikling grundlæggende stoppede i midten af 1940'erne.

Den måde, hvorpå Wöldike & Co udfører salmer på i 1938 kunne fint finde sted i en dansk folkekirke anno 2024 en tilfældig søndag formiddag. Det eneste, der er sket siden 1940'erne i relation til de grundlæggende opførelsespraktiske karakteristika er, at tempoet er steget yderligere, men ellers synger og spiller vi stadig indenfor rammerne af en æstetisk udstukket af Wöldike i 1930'erne; organisten er chefen, vi har høje grundtempi, en udpræget geometrisk-uniform tempoforståelse uden tempoudsving samt fokus på egalitet og samtidighed, hvor hverken kor eller syngende menighed ideelt set bør "hænge i slaget" eller "bræge" eller synge pivfalsk.

Postludium

Med denne lille historiske Tour de Dansk Salmesang håber jeg, at jeg har givet jer et lille indblik i og en forståelse af, hvor indholdsrige de historiske klanglige kilder er, og hvor meget de kan bidrage til en forståelse af os selv i dag; hvorfor vi f.eks. spiller og synger salmer, som vi gør, og ikke mindst at de kan sætte en forståelsesramme for, hvorfor og

hvordan vi kvalificerer salmesang som god, dårlig, grim eller smuk.

Det som de historiske klanglige kilder kan bidrage med til vores danske kirkemusikhistorie er, at vi igennem tragten til de gamle stovede og skrattende plader kan få direkte adgang til vores formødes og forfædres virkelighed og praktiske musikliv uden filter og efterrationaliseringer, fordomme og domme.

Det eneste, det kræver af os, er at afvise den umiddelbare fremmedhed, som de gamle indspilninger indledningsvist ofte rummer. Derimod skal vi med nysgerrighed og åbent sind gå vores kirkemusikhistories rigtige mennesker i møde, når de ærligt og åbent beretter om deres liv og virkelighed gennem musik og salmesang. Et liv og en historie forment af gamle traditioner, nybrud, revolutioner og verdenskrige, som alt sammen udgør det klanglige bagtæppe både personligt og kulturelt for deres musik.

Jeg ønsker for jer alle, kære med-DOKS'ere, at I må opleve bare en snert af den magi, jeg selv oplevede, da jeg for første gang satte en gammel grammofonplade med salmesang på min pladespiller, og der ud af højtalerne lød salmesang som på én gang var hjemligt familær og på den anden side meget fremmed i både tid, stil og gest.

God fornøjelse med det hele og hils endelig Vilhelm Herold, Elsa Sigfuss og Aksel Schiøtz fra mig - en udpræget fanboy og måske sågar en nær ven.

Jens E Christensen

om

orglet og
organisten
– et musikalsk
testamente

Fortalt
til
Knud
Lindholm
Lau

LYDBOG
+ materialer

Indhold

Orgellegenden fra Christianshavn i mange timers tænksom samtale om organistens opgave og orglet som instrument. Bonus: 75-årskoncerten fra 2022 med et unikt program. Download til telefon og computer.

Invitation

Lancering 24. september 2024 17 – 19
Vor Frelsers Kirke på Christianshavn
Lars Sømod, Peter Navarro-Alonso,
Mikkel Andreassen og Kristian Krogsøe
taler og spiller
Esben Tange interviewer

Intro

Kun 119,00 på detvived.dk før 25.9.
Herefter og i alle webshops : 169,00.

Læs mere >>>>

detvived.dk

Af Sigrún Magna Þórsteinsdóttir, organist i Akureyri Kirke, Island

Akureyri Kirke

KIRKEMUSIK SYD FOR POLARCIRKLEN

I 2009, da jeg havde gennemført fire af mine fem års uddannelse ved DKDM, flyttede jeg tilbage til min gamle hjemby Akureyri og fik stilling som organist ved Akureyri Kirke. Akureyri er Islands fjerdestørste by, og den største uden for hovedstadsregionen. Byen ligger i den nordlige del af Island, kun 100 km fra polarcirklen, og dens uofficielle navn er "Nordens Hovedstad". Den har ca. 20.000 indbyggere.

Det sidste studieår færdiggjorde jeg samtidig med mit arbejde i Akureyri Kirke, og det var så heldigt, at der på det tidspunkt opererede et flyselskab som fløj direkte fra Akureyri til København. Det tog derfor kun tre timer at rejse fra det nordlige Island til DKDM. Alligevel var det krævende at være på et nyt job og samtidig passe et fuldtidsstudium.

Menigheden i Akureyri tæller omkring 13.000 medlemmer, og der er mange kir-

kelige handlinger, herunder omkring 120 bisættelser om året. I Island er der tradition for at begravelser er en slags mindekoncert for den afdøde. Ved en bisættelse er det normalt med 8-12 musikalske indslag som de pårørende vælger, og der er tit mange optrædende, såvel kor som solosangere og instrumentalsolister. I 2023 var der omkring 23.000, som deltog i kirkelige handlinger i kirken.

Der er to fuldtidsstillinger ved kirken, og vi er tre musikere som deler dem. Mine to kolleger er organisten Eypór Ingi Jónsson og dirigenten Þorvaldur Örn Davíðsson, som er ansvarlig for kirkekoret. De to herrer deler en stilling, og jeg arbejder fuldtids.

Vi har lidt over 130 korsangere i kirken fordelt på tre forskellige kor: Akureyri Kirkes kirkekor, Ungdomskoret og Børnekoret. Alle tre kor synger til gudstjenester i kirken og har deres egne koncerter i adventsti-

den og om foråret før sommerferien.

Jeg har ansvaret for Ungdomskoret og Børnekoret. I Børnekoret synger børn i alderen 7-9 år, og de over en gang om ugen. Børnekoret medvirker ved familiegudstjenester en gang om måneden. Ungdomskoret over også en gang om ugen og synger ved forskellige gudstjenester. Begge kor optræder i krybbespil i juletiden, som altid er populært, også blandt familiemedlemmer, hvis børn for længst er blevet voksne og har stoppet i børnekoret for mange år siden. Børnekorene optræder også uden for kirken og er efterspurgt til festivaler i byen. De synger f.eks. når lysene tændes på juletræet på Rådhuspladsen i adventstiden, ved Akureyri Universitets suverænitetstfejring den 1. december og i festprogrammet i Botanisk Have på nationaldagen den 17. juni. Desuden medvirker børnekorene ved Akureyris børnekulturfestival, som finder sted i april hvert år. De har også et

Børnekor

Babysalmesang

Orgelshow

DO-orgel

Sigrun ved orglet

Guðný og Sigrun

godt samarbejde med Akureyri Musikskole og deltager i forskellige sjove musikopgaver med skolens orkestre og rytmiske bands.

Ungdomskoret var i Danmark i maj 2024 og deltog i Norbusang i Fredericia, som de havde stor glæde af.

Akureyri Kirke er en populær koncertkirke. I kirken står Islands næststørste pipeorgel, som er Akureyris eneste. Vi holder selv egne sommerkoncerter i juli måned hvert år, men udefrakommende låner også kirken, som f.eks. musikskolen, der afholder en del af sine koncerter her. Af andre begivenheder kan nævnes åbningsceremonier for skistævner, studenterjubilæer med mere.

Akureyri Kirkes orgel blev bygget af Steinmeyer & Co. i 1961 og renoveret af P. Bruhn & Søn Orgelbyggeri i 1995. Orglet har 49 stemmer fordelt på 3 manualer og pedal.

Orgelbørn

I september 2019 tog jeg sammen med Guðný Einarsdóttir og flere andre islandske organister til en orgelfestival i Stockholm. Der lærte vi DO-orglet at kende, og blev med det samme fanget af idéen. I efteråret 2020 købte vi i fællesskab et DO-orgel i Holland, som er lavet på den måde at man både kan samle det og skille det ad. Orglet er monteret en pibe ad gangen, og er opbygget og fungerer som et traditionelt mekanisk orgel. Det er en fantastisk introduktion til pipeorglet og dets funktion. For en lille gruppe børn tager det omkring 40 minutter at samle orglet, og bagefter kan de spille på det. Vi oprettede foreningen Orgelbørn omkring det lille orgel.

Guðný Einarsdóttir og jeg har sammen og hver for sig rejst rundt omkring i Island med DO-orglet, og i alt er det blevet til 130 besøg med omkring 1300 deltagende børn i hele landet. Efterfølgende er

vi begyndt at holde orgelkoncerter for børn, hvor to fortællere fremfører eventyr mellem de musikalske indslag. Vi har også haft improvisationsværksteder for børn og fremført værket „En lille historie fra orgelhuset“ af Guðný Einarsdóttir. Det er blevet en succeshistorie, hvor flere og flere børn har meldt sig til orgelundervisning, både i Akureyri og i Reykjavik, og vores forening Orgelbørn laver ikke blot sjove orgelpræsentationer og koncerter for børn, men fremstiller også undervisningsmateriale i orgelspil til børn. Vores vision er, at foreningen kan være en slags rede for orgelspillende børn og støtte dem og deres lærere i lighed med orgelklubberne i Norge, Sverige og Danmark. Det, som har været den største glæde i dette projekt, er at opleve hvor interesserede børn i alle aldre og køn er i orglet. De er åbne og fordomsfrie, selvom de fleste hverken har set eller hørt et orgel før. Men da en del af studiet er at medvirke ved højmesser og gudstjenester, bliver de

unge orgelelever også aktive deltagere i kirkearbejdet.

Orgelundervisning er en fantastisk tilføjelse til kirkernes børneprogrammer. Som alle andre børneaktiviteter er målet at udvide børnenes horisont, udvikle en selvstændig tankegang og skabe positive og gode minder. Sidste år fik vi chancen for at rejse omkring i landet med orgelfestivaler for børn, og vi er både taknemlige og bevægede over hvor godt vi er blevet modtaget.

Fra 2011 har jeg også haft babysalmesang i Akureyri Kirke og nu for nyligt også i nabokirken Glerárkirkja. Vi har et godt samarbejde mellem de to kirker. En eller to gange om året rejser jeg så til de mindre steder omkring med mit babysalmesangudstyr og synger og leger med børn og deres forældre.

AKUREYRI

Akureyri er en stor havneby, hvor der kommer mange krydstogtskibe, som lægger til om sommeren. Det er blevet en populær turistby med mange gode restauranter og cafeer.

Akureyri Kirke er et markant symbol på byen og er kendt for sin arkitektur og smukke beliggenhed. Den er tegnet af den berømte arkitekt Guðjón Samúelsson og færdiggjort i 1940. Kirken er et eksempel på Samúelssons nationalromantiske stil, der er kendetegnet ved brug af naturmaterialer og inspiration fra islandske landskaber. Akureyri Kirke er bygget af beton og har et markant tårn, der er 32 meter højt. Kirkens indre er præget af en smuk enkelhed med hvidkalkede vægge og et højt hvælvet loft.

ANNONCE

HELLERUPLUND ORGELFESTIVAL 2024

Søn. d. 1. sept.
kl. 16

Franske Fristelser - **Daniel Bruun**
Musik af: Vierne, Roger-Ducasse, Ravel, Debussy og Bonnal

Søn. d. 15. sept.
kl. 16

Orgelmestrenes Fortælling - **Christian Barthen**
Musik af: Bach, Franck, Dupré, Glaus og Liszt

Søn. d. 29. sept.
kl. 16

Interstellar - **Roger Sayer**
Musik af: Hollins, Rheinberger, Holst og Zimmer

Søn. d. 13. okt.
kl. 19.30

Stumfilm: "Klokkeren fra Notre Dame" (1923)
- **David Cassan**
En af de mest mindeværdige filmatiseringer af Victor Hugos klassiske roman

Søn. d. 27. okt.
kl. 16

Chagalls kunst i musik og toner
- **Jeppé Lindberg & Daniel Bruun**
Musik af: Hovland, Dupré, Præstholt, Alain og Eben

Helleruplund Orgelfestival 2024 er støttet af: Augustinus Fonden
William Demant Fonden - Aage og Johanne Louis-Hansens Fond
Helleruplund Menighedsråd

2024
1. september
15. september
29. september
13. oktober
27. oktober

5 orgelkonserter i Helleruplund Kirke

Bernstorffsvej 73 · 2900 Hellerup
Gratis adgang til alle koncerter

13. SØNDAG EFTER TRINITATIS, 2. TEKSTRÆKKE

Ole Reuss Schmidt, organist i Korsvejskirken, fortæller om sine musikvalg

Korsvejskirken på Amager har et P.G Andersen-orgel på 20 stemmer. Det står på gulvet, hvilket giver god kontakt med menigheden. Ole Reuss Schmidt er meget glad for dets venlige klang med blide, strygende principaler. Han værdsætter også sine fire korsangere. De har meget forskellig musikalsk baggrund, fortæller han, men er godt sammensungne efter mange år.

Ole Reuss Schmidt bliver snart 70 år og har for nyligt givet stafetten som leder af kirkens koncertkor "Euphonia" videre til en ung ny leder, men han er stadig aktiv som organist og ikke klar til at stoppe med at spille gudstjenester og koncerter. Han har været ansat i næsten 40 år i kirken, og fortæller at han glæder sig over et utrolig godt kollegialt sammenhold. Ud over at spille orgel medvirker han så godt som hver eneste søndag som basunist, hvor han ledsager en af salmerne på trækbasun. Koret synger melodien, og Ole spiller en nøje udarbejdet andenstemme.

Søndagens tekst er fra Matthæusevangeliet og handler om ydmyghed. "Teksten taler om, at den der stor iblandt jer, skal være jeres tjener. Tænk, hvis det var et folketingsvalg! Vi er skyldige at tjene vores medmennesker. Også læsningen

fra Paulus taler om ydmyghed. Vi har en tradition i Korsvejskirken, at hvis der er en korsang der direkte referer til prædikenteksten, bruger vi det som introitus, og det er der her. Vi synger min egen sats "Den, der vil være stor iblandt Jer, skal være Jeres tjener". Det hører med til faget, at man skriver selv. Jeg prøver generelt at skrive i en mild modernistisk stil. Tonalt, men næsten ingen durakkorder, stærkt inspireret af det pentatone. Man kan finde mine kompositioner på hjemmesiden www.olareuss.dk."

Efter prædikenen synger koret Egil Hovlands motet "Fra det dybe råber jeg til dig, Herre" og som postludium kommer Bachs "Jesu, meine Freude" fra "Orgelbüchlein", hvor "ydmygheden stråler ud af nodebilledet", siger Ole Reuss Schmidt.

Ole Reuss Schmidt ved orglet

Korsvejskirken
Foto: Henning Nielsen

Musikvalg

Introitus: Ole Reuss Schmidt:

Den, der vil være stor iblandt Jer, skal være Jeres tjener

Motet: Egil Hovland: *Fra det dybe råber jeg til dig, Herre*

Postludium: J.S. Bach: *Jesu, meine Freude* BWV 610

Korsvejskirkens orgel
Foto: Henning Nielsen

Bestyrelsesseminar i Dansk Kunstnerråd juni 2024

Nyt hold i front for Dansk Kunstnerråd

Søren Bang Jensen (Dansk Skuespillerforbund) blev på årsmødet i maj valgt til ny forperson for Dansk Kunstnerråd. Han afløser Nis Rømer (Billedkunstnerenes Forbund), der giver ledelsesstafetten videre efter to år på posten. På sit første seminar konstituerede bestyrelsen sig og genvalgte Lisbeth Tolstrup (Kvindelige Kunstneres Samfund) som næstforperson.

Er du den nye redaktør af Organistbladet?

Organistbladet skal have ny redaktør, da bladets mangeårige, dygtige redaktør fratræder ved udgangen af 2024.

Bestyrelsen har derfor besluttet at slå redaktørstillingen op ved åbent opslag. Opslaget kan blandt andet ses på DOKS' hjemmeside.

Besidder du den rette kombination af faglig viden og lyst til at arbejde redaktionelt med musikfagligt stof, så opfordrer bestyrelsen dig til at søge stillingen.

Nyt fra Det Kongelige Danske Musikkonservatorium

I det nye studieår kan vi på DKDM byde velkommen til 5 nye orgelstuderende på den ordinære kirkemusik-bachelor uddannelse. Herudover er der optaget både en organist og en cembalist i solistklassen. Desuden vil vi i det kommende semester have to udenlandske udvekslingsstuderende, samtidig med at to af vores egne studerende er på udveksling.

Orgel-/kirkemusikfaggruppen vil således i det kommende studieår bestå af i alt 29 studerende, fordelt med 14 på bachelor, 10 på kandidat, tre i solistklassen og 2 udvekslingsstuderende.

Frobeniusfondens Store Pris

Lørdag 21. september kl. 15:30 er der koncert i Trinitatis Kirke, København, med Lasse Toft Eriksen, som er dette års modtager af Frobeniusfondens Store Pris på 250.000 kr. Prisoverrækkelsen finder sted i forbindelse med Nordisk Kirkemusik Symposium 2024 ved en koncert, hvor Lasse Toft Eriksen viser sig som orgelsolist og som akkompagnator. På programmet står musik af Buxtehude og Purcell samt uropførelser af Lasse Toft Eriksen. Desuden medvirker Treenighedskirkens Drengekor, Konservatoriets Pigechor, Esbjerg, og Lone Gislinge, dirigent. Der vil være taler ved fondens formand, Henrik Paludan, samt biskop Elof Westergaard, Ribe.

Ansøgning om støtte fra de kollektive rettighedsmidler

Husk ansøgningsfrist for støtte fra de kollektive midler
Fristen for at søge støtte fra DOKS' kollektive midler (Gramex og Copydan) er **15. august 2024**. Læs mere om de kollektive midler og find ansøgningskema på DOKS' hjemmeside.

TJM Forsikrings bil- og elbilforsikring er Bedst i test

Som medlem af DOKS kan du få intet mindre end Danmarks bedste bilforsikring og bedste elbilforsikring. Forbrugerrådet Tænk har nemlig netop kåret både TJM Forsikrings bilforsikring og elbilforsikring som "Bedst i test". I begge tests ligger TJM Forsikring overbevisende i spidsen, og i bedømmelserne fremhæver Tænk, at TJM Forsikring har testens laveste priser, samtidig med at dækningerne er blandt de bedste i testen.

tjm-forsikring.dk/bedst-i-test-el-bil

NORDISK KIRKEMUSIKFESTIVAL

Nordisk Kirkemusikfestival 14.-22. september

Du kan endnu nå at få dit arrangement i fælleskalenderen for Nordisk Kirkemusikfestival. nks2024.dk/nordisk-kirkemusikfestival. Tilmeldte vil få festivalplakater tilsendt. Ved fælles hjælp kan vi sætte fokus på kirkemusikken. Tak til alle kolleger der bidrager.

Folkekirkens Arbejds miljøpris 2024

Folkekirkens Arbejds miljøråd uddeler også i 2024 årets arbejds miljøpris. Folkekirkens Arbejds miljøpris er etableret for at sætte fokus på folkekirkelige arbejdspladser, der på arbejds miljøområdet kan tjene som inspiration for andre.

Alle folkekirkelige arbejdspladser kan nominere sig selv til prisen eller blive nomineret af andre. En indstilling skal bakes bredt op på arbejdspladsen. Fristen for indstilling af arbejdspladsen er den **1. september 2024**.

Lille Skiveren

Alle medlemmer af DOKS har nu mulighed for at komme i betragtning til en uges ophold i Jens Otto Krags hus Lille Skiveren (syd for Skagen). Der udloddes én uge i 2024 og 4 uger i 2025. Ugerne fordeles ved lodtrækning.

2024: Uge 44: 25/10 – 1/11

2025: Uge 9: 21/2 – 28/2, Uge 13 21/3 – 28/3, Uge 18 25/4 – 2/5, Uge 41 3/10 – 10/10

Lejemålet går fra fredag kl. 16.00 til efterfølgende fredag kl. 12.00. Pris: kr. 3.500.

Huset er charmerende og veludstyret med 8 sovepladser, stort køkken, to atelierer samt to stuer.

Skriftlig ansøgning til DOKS' sekretariat på doks@doks.dk. Der vil herefter blive foretaget lodtrækning.

Frist for ansøgning til uge 44 i 2024: **15. august 2024**

Frist for ansøgning til uger i 2025: **1. oktober 2024**

Statens Legatbolig i Paris

Du kan søge om ophold i Statens Legatbolig i Paris for 2025. Stiftelsens formål er at give danske kunstnere og forskere mulighed for et ophold i Paris. Ansøgere, hvis projekt har en konkret tilknytning til Paris og/eller Frankrig, vil blive prioriteret.

Lejligheden ligger på 2. sal i et restaureret og lyst "hotel particulier" i 3, rue de la Perle – midt i Marais-kvarteret. Den er i to etager (dvs. ikke handicapvenlig) og indeholder opholdsstue, sovealkove, badeværelse og køkken. Lejligheden er fuldt møbleret og udstyret til 2 personer. Huslejen er 1400 Euro pr. måned inkl. varme, lys, telefon- og internetabonnement (retten til prisjustering forbeholdes).

Ansøgninger om ophold i legatboligen i 2025 bedes indsendt senest **tirsdag den 1. oktober 2024**. Læs mere og find ansøgningsskema her:

frankrig.um.dk/da/om-os/statens-legatbolig-i-frankrig

Tildeling af legatboligen forventes afgjort **primo november 2024**.

Besked om tildeling/afslag vil blive sendt pr. e-mail til samtlige ansøgere.

Randers Kirkemusikfestival

28. september - 6. oktober 2024

Åbningskoncert med DR Vokalensemblet

28.09 • Sct. Mortens Kirke • kl. 15.00

Sct. Mortens Vokalensemble & Vocamanda

29.09 • Sct. Andreas Kirke • kl. 14.00

Concert Clemens

29.09 • Enghøj Kirke • kl. 16.00

Vox Nordic

29.09 • Sct. Peders Kirke • kl. 19.30

Orgelimprovisation med Wolfgang Seifen

30.09 • Sct. Mortens Kirke • kl. 19.30

Nordiske Toner

01.10 • Johanneskirken • kl. 17.00

Janne Mark Trio

01.10 • Sct. Clemens Kirke • kl. 19.30

Sct. Peders Aspirantkor & Pigekor

02.10 • Sct. Peders Kirke • kl. 17.00

Haydns Skabelsen

02.10 • Sct. Mortens Kirke • kl. 19.30

Drop-in Gospel

03.10 • Sct. Clemens Kirke • kl. 17.00

Bachs musikalske verden

03.10 • Langå Kirke • kl. 19.30

Klimakoncert med KreAktiv kor

03.10 • Haslund Kirke • kl. 19.30

Schubert i kirken

03.10 • Kristrup Kirke • kl. 19.30

Salmer i 1000 år

04.10 • Kulturhuset i Randers • kl. 15.00

Sct. Peders Ny Koncertkor

04.10 • Sct. Peders Kirke • kl. 19.30

Børnekorworkshop

05.10 • Sct. Clemens Kirke • kl. 10.00

Danske orgelkoraler

05.10 • Sct. Mortens Kirke • kl. 11.00

Orgelfremvisning

05.10 • Sct. Mortens Kirke • kl. 12.00

Mols-Helgenæs Kantori

05.10 • Essenbæk Kirke • kl. 14.00

Randers Kammerkor & Randers Bykor

05.10 • Dronningborg Kirke • kl. 16.00

Kantategudstjeneste

06.10 • Sct. Peders Kirke • kl. 16.00

www.randerskirkemusikfestival.dk

Find os på de sociale medier
[@randerskirkemusikfestival](https://www.instagram.com/randerskirkemusikfestival)

Scan koden for at se
festivalens program

NEKROLOG FRODE STENGAARD

5.9.1948 – 1.7.2024

Organist og pianist Frode Stengaard døde mandag d. 1. juli i sit hjem ved Skanderborg. Han blev 75 år og efterlader sig sin hustru, operasangerinden Bolette Bruno Hansen, to børn samt to børnebørn.

Frode var organist i folkekirken i 62 år - de sidste 53 i Skanderborg Slotskirke. I sig selv en imponerende bedrift og et håndgribeligt bevis på en arbejdsomhed og loyalitet udover det sædvanlige. Ved siden af sit organistvirke var han docent på Det Jyske Musikkonservatorium, hvor han underviste i over 50 år. I den forbindelse har han haft stor betydning for rigtig mange studerende - især organister og sangere.

Med sit karakteristiske pøgehår, en mulepose fyldt med noder over den ene arm, en blyantsstump i lommen (til fingersætninger og noter) var Frode en person, man lagde mærke til i konservatoriets korridorer.

Frode var lige dele organist og pianist. Han debuterede fra solistklassen først som organist og nogle år senere som pianist. Hans lærere talte koryfæer som Georg Fjelrad, Bengt Johnsson, Georg Vásárhelyi og efter studier i Paris også Gaston Litaize og Yvonne Loriod.

Mennesker som var med til at danne ham som kunstner og som forbandt ham med traditioner der førte tilbage til Bartok, Straube, Dupré, Messiaen m.fl. Han var gavmild med at formidle disse traditioner videre til sine elever på en befriende udomatisk måde.

Frode var en tålmodig og omhyggelig pædagog, og han sørgede for at eleverne fik en god teknik og en grundlæggende musikalsk dannelse. Man skulle ikke lade sig narre af hans milde og stilfærdige facon - igennem sit spil afslørede han en temperamentsfuld personlighed med

et musikalsk vid og en teknisk virtuositet af internationalt format.

Fra midt 60'erne og frem var Frode en aktiv del af det aarhusianske ny-musik-miljø, der blomstrede op, da Per Nørgård blev underviser i komposition. Interessen for den nye kompositionsmusik har været en rød tråd igennem hele Frodes virke. Han stod bl.a. for den danske førsteopførelse af Castiglionis timelange orgelværk 'Sinfonie Guerriere et Amorse', og hans CD-indspilning med Bent Lorentzens grafisk noterede orgelværker optaget i Aarhus Domkirke er blevet lidt af en klassiker indenfor den genre.

Ved siden af de mange koncerter som solist, akkompagnatør, kammermusiker og orkestermusiker troppede Frode trofast op om søndagen i Skanderborg Slotskirke. Han holdt meget af det lille P.G. Andersen-orgel, som han kendte bedre end nogen anden. Han havde en dyb forståelse for højmessens liturgi, og hans kirkespil bar præg af den grundighed og perfektionisme, som var kendetegnende for hans musikerskab i øvrigt.

Personligt vil jeg med stor taknemmelighed tænke tilbage på Frode som et af de mennesker, der har lært mig allermost om musik. Og så var han en god og trofast kollega på konservatoriet. Det var min fornemmelse, at Frode hellere ville bruge sin tid bag tangenterne og sammen med sine elever end på de konservatorie-politiske magtkampe. Han gik ikke på kompromis med integriteten - menneskeligt såvel som kunstnerisk - og han var med sin venlighed og underfundige humor meget afholdt af kollegaer og studerende.

Æret være Frodes minde!

Peter Navarro-Alonso

Foto: Caroline Bittencourt

INTROITUS TIL FESTGUDSTJENESTEN NKS "FØLG MIG"

Peter Navarro-Alonso: Intrada og Introitus

Peter Navarro-Alonso, organist ved Vor Frelsers Kirke, København, har skrevet Intrada for messingblæsere og Introitus for sopran solo, drengekor og orgel til festhøjmessens ved NKS.

"Da jeg fik bestillingen, var jeg straks klar over, at det ikke skulle være en traditionel "stor" introitus, men noget mere lavmælt", fortæller han. Dagens prædikentekst rummer ordene "følg mig", og Peter Navarro-Alonso besluttede sig for at gøre det til centrum i stykket, hvor han først skrev teksten og derefter musikken. Teksten henviser først til påskens begivenheder, og derefter til kristendommens "fire hjørner" Jerusalem, Rom, Santiago og Nidaros. Det er overleveret, at en dansk forbrøder i midaldertiden blev dømt til at vandre barfodet til alle fire valfartssteder, hvilket han gjorde. Dernæst befaler Jesus os til at følge sig til stederne for de første kirker i de alle de nordiske lande. Der nævnes også begreberne tro, håb og kærlighed og deres modbilleder svigt, tomhed og had. "Tekstens opfordring til at følge med minder mig om Niels Steensens motto "Skønt er det vi ser,

skønnere det vi ikke ser, skønnest det vi ikke fatter". Bare at give slip og følge med, synes jeg er meget inspirerende. Det er et af de største bud til den kristne."

Da han skrev musikken, vidste han, at det ikke måtte være mere end fem minutter. "Jeg begyndte med at vælge et tempo, og så regnede jeg ud, hvor mange takter jeg havde at gøre godt med. Musikalsk er der en udvikling fra noget forholdsvis fragmenteret til noget der samler sig. Flere gange gentages ordene "følg mig" sunget af en solosopran, hvorefter det udvikles videre fra ordene "Følg mig til Jerusalem."

"Inden jeg begynde at skrive stykket, overværede jeg en prøve med Københavns Drengkor og Carsten Seyer-Hansen og blev meget inspireret af deres klang. De rene drengestemmer lyder magisk og gør, at man som komponist får modet til at gøre det enkelt. Less is more."

Introitus'en er lavmælt og kommer i begyndelsen af en festgudstjeneste med mange mennesker, så for at påkalde sig menighedens opmærksomhed og koncentration sætter Peter en kort Intrada foran. Et 40 sekunders langt stykke for trompet og alt-, tenor- og basbasun. Messingblæsere er placeret et andet sted i kirken. "Meningen

er at markere, at nu er vi i gang. Det eneste de to stykker har tilfælles, er at intradaen slutter på samme tone som introitus begynder med."

**i en verden fuld af tro og svigt
siger han
følg mig
i en verden fuld af håb og tomhed
siger han
følg mig
i en verden fuld af kærlighed og had
siger han
følg mig
følg mig til Jerusalem
følg mig til Getsemane
følg mig til Golgata
følg mig til Jerusalem
følg mig til Roma
følg mig til Compostela
følg mig til Nidaros
følg mig til Turku
følg mig til Birka
følg mig til Kirkjubour
følg mig til Garðar
følg mig til Skálholt
følg mig til Hedeby
i en verden
sammen
følg mig**

Peter Navarro-Alonso 2024

NORDISK KIRKEMUSIKSYMPOSIUM

København Danmark 19.-22. september 2024

Merete Kuhlmann

Merete Kuhlmann: Te Deum

Merete Kuhlmann har gennem mange år skrevet gudstjenestemusik, primært for kor. Motivationen og inspirationen er altid den konkrete anledning og de konkrete omstændigheder. Dermed er det vel at betegne som brugs-/funktions-musik, og hun understreger, at der ikke ligger noget negativt i disse betegnelser. Musik som tjener et formål, som har en plads i en sammenhæng, og som kan realiseres og er til glæde for udøvende og menigheden har en stor værdi i sig selv. Af samme grund er hun ikke meget for at gå ind i stilistiske og kompositionstekniske drøftelser om sine værker. "Jeg skriver gudstjenestemusik udsprunget af praktiske behov. Det der optager mig, er den kirkemusikalske "hverdag", at få fyldt noget mere på repertoire-hylderne, som er tilgængeligt og anvendeligt til en bestemt søndag/kirkeårstid/ gudstjenestetype. Hvis jeg ikke lige finder noget, som passer til de konkrete rammer og behov, overvejer jeg om jeg kan skrive det selv. Min musik er udsprunget af mine erfaringer som korleder og organist, med tanke på og fornemmelse for de aktuelle udøvere, og forhåbentlig til glæde for menigheden. Og så prøver jeg at

holde for øje, at kirkekoret ideelt set ikke optræder for menigheden, men synger på vegne af menigheden; musikken skal helst kunne bære dette". De mange, der gennem årene har opført ikke mindst hendes kormusik, kan bevidne at den har solide kvaliteter.

"Te Deum" for kor, trompet og orgel blev skrevet på bestilling af DOKS til opførelse ved afslutningsgudstjenesten for Nordisk Kirkemusik Symposium 2021 i Helsingfors, og var oprindeligt for ligestemmigt kor.

Corona-pandemien gjorde, at stykket ikke kunne opføres ved den lejlighed, men til gengæld vil det blive spillet ved åbningskoncerten for NKS 2024 i København til september i en ny version for blandet kor. "Opgaven var at skrive et værk, der ikke kun skulle opføres den ene gang, men som kunne bruges i andre sammenhænge, hvor der er brug for festmusik, og som mange kor har mulighed for at synge. Det er derfor gjort overkommeligt i såvel omfang som sværhedsgrad, og musikken kan bruges som indledning eller afslutning på en festgudstjeneste. Desuden skulle musikken være anvendelig i hele Norden, og det imødekom jeg ved at bruge en latinsk tekst (Te Deum) sat sammen med den Te

Deum-salme (på dansk: "Almagts Gud, velsignet vær"), som er velkendt i alle de nordiske lande."

Den ligestemmige version er tilegnet Roskilde Domkirkes Pigechor, som har indsunget og uropført musikken. Versionen for blandet kor er tilegnet Uranienborg Vokalensemble, som førsteopførte værket 19. marts 2022 ved en koncert i Uranienborg Kirke i Oslo. Forskellen på de to versioner er alene korstemmen; orgel- og trompet-stemmerne er helt identiske. Værket er udgivet af forlaget Mixtur, såvel i den oprindelige ligestemmige version som i den nyere version for blandet kor, og noderne forhandles på www.noder.dk. Der findes både partitur og korstemmer, og noder er tilgængelige med de forskellige nordiske tekst- og melodivarianter til salmen, så musikken kan synges på både dansk, norsk, svensk, islandsk og færøsk. Man kan høre den danske udgave for lige stemmer med Roskilde Domkirkes pigechor dirigeret af Christa Brix Hauser på YouTube.

Dagbog fra Brønshøj

Mads Damlund: Brønshøj Orgelbog – 22 orgelkoraler og koralfantasier
Forlaget Mixtur 2024

Forlaget Mixtur beriger dansk kirkemusik med spændende og kvalitativt højstående udgivelser. Således også med Mads Damlunds 'Brønshøj Orgelbog', hvor komponisten i forordet kalder samlingen "en musikalsk dagbog fra kirkelivet i og omkring Brønshøj Kirke". Han fortæller om inspirationen fra sine musikalske helte og knytter - meget nyttigt - en kort beskrivelse/appetizer/perspektivering til hvert stykke. Det ses efterhånden ofte, og burde være obligatorisk ved nye udgivelser, da det er god information/inspiration for den udøvende.

Kvalitet og charmerende overraskelser/benspænd kendetegner stykkerne. Ofte bliver elementer koblet sammen, som man måske slet ikke havde forestillet sig kunne fungere sammen. Som regel lykkes

det overraskende godt, og nutidens om-siggribende *mashup* går vi heller ikke glip af.

Nedslag fra Brønshøj Orgelbog:

Hvordan skruer man et orgelstykke sammen, der fremkalder følgende reaktion hos menigheden (frit citeret fra Kjeld & Dirch): "Er det ikke... jamen er det ikke .... jeg skulle tage meget fejl, hvis det ikke er...?" På overraskende vis lykkes det i orgelkoralen over "Blomstre som en rosengård" at lade Hartmanns melodi være *cantus firmus* i "Comfort ye" fra Händels Messias! Meget veludført og godt tænkt. Hartmanns melodi og Händels umiskendelige "arrangement" kører i et smukt parløb - endda med udskrevne baroktriller.

I orgelkoralen "Der sad en fisker så tankefuld" har Mads Damlund - og vi, der spiller stykket - en ren swingfest: Carl Nielsen kobles sammen med Gitte Hænning's uopslidelige og hygsomme hit fra 1962 "Tag med ud og fisk"! Kan man det?

Orgelmusik fra Løvvangen

Jens Mathiasen: Igen berørt – 25 orgelstykker over nye salmer.
Nordjysk MusikForlag
v/ Jens Mathiasen (2024)

Jens Mathiasen har siden 2016 været organist i Lindholm Sogn i Nørresundby, herunder Løvvangens kirkecenter fra 1978. Dagligt arbejdsredskab er et Bruno Christensen-orgel fra 1994, hvis facade pryder omslaget til denne samling. I forordet fortæller Jens Mathiasen om udgivelsen. Som komponist af orgelkoraler står man på skuldrene af en gammel tradition. Når der skrives nye salmer, er der også behov for tilhørende orgelstykker. Samlingen er baseret på nye/nyere melodier af velkendte salmekomponister. Som det ofte ses i dag, er der gået sport i at lave "mashup" af koralmelodier i overraskende, musikalske rammer.

Nedslag:

Den mildt vuggende 1. sats i 12/8 af "Den lange lyse sommerdag" giver fra starten mindelser om Bach/Procul Harum - tilsat Vaughan Williams-inspiration med parallelle sekster i mellemstemmerne.

5. sats "Trumpet Tune" emmer af engelsk-inspireret atmosfære, men kunne nok byde på lidt flere anglofile krydderier. I "Det er påske! Alting springer ud!" (mel. Holger Lissner) stiller Théodore Dubois sit festskrud fra Toccata i G-dur til rådighed for Lissners halvfemsermelodi. Om dette så også opfattes af alle i farten, er op til enhver at afprøve, men ud af kombinationen Lissner/Dubois/Mathiasen er der kommet et letfordøjeligt stykke, der sikkert vil gøre lykke i den rette sammenhæng.

I 1. sats af "Når æbletræets hvide gren" (Erling Lindgreen) skriver Jens Mathiasen: "Efter Finale fra Mendelsohns sonate

Umiddelbart lyder det måske som håbløst, men kombinationen fungerer upåklageligt, for citatet fra popsangen omkranser koralmelodien på konsekvent vis – *obligat!* Med sin velkendte humoristiske sans ville Nielsen sikkert have elsket det...

Om orgelkoralen til "Gør døren høj, gør porten vid" fortæller Mads Damlund, at kirkemusikken ligger udenfor komponisten Maurice Ravels univers. Så rigtigt, men det må man da gøre noget ved! I den veloplagede komposition "Intrada (Tempo di Bolero)" tror man indledningsvis, at det virkelig er Ravels Bolero – her udsat for orgel. Snydt! for allerede i 3. takt introduceres koralen – med bole-roens inciterende og ubønhørlige rytme som et aldrig svigtende grundlag. Kombinationen *Ravel/Gør døren høj* havde jeg (heller) ikke set komme, men hold da op, hvor det virker! Stykket opbygges effektivt – med en vis "über" fornemmelse. Men der afsluttes ikke med et ragnarok som hos Ravel. Nej – som Damlund skriver: "indgangsmusik for 'ærens konge'!"

nr. 6". Udover en typografisk fejl (mangelende s i Mendelssohn) er der kommet et velklingende stykke ud af det – det *ligner* virkelig Mendelssohn, og satsen er meget anvendelig.

Ved 3. sats af "Når æbletræets hvide gren" står der: "Forspil og 1 vers". Her kommer vi næsten så langt væk fra den "højskoleagtige" melodi, som tænkes kan. En pastiche over en Bach-inspireret fuga, hvor der faktisk lægges solidt ud. Desværre (jo, det er svært!) bliver fugabe-stræbelserne hurtigt løsere i fugerne og udvikler sig til dels i karruselturslignende sekvensarbejde. I øvrigt skal titlen forspil pga. længden nok ikke tages bogstaveligt – som bud på et salmeforspil. Introduktionen afsluttes i øvrigt i dominanten, og efter en fjerdedelspause kommer der et vers af salmen med en ledsagesats, hvis harmonisering sagtens kunne have været smurt tykkere på – ikke mindst i de to sidste takter.

Orgelkoralen over "Stille er min sjæl til Gud" er en fin og meditativ lille sats, tilegnet Lars Nielsen Sardemann. Stykket står i diametral modsætning til alle narrestregerne (der er flere i samlingen!) og er manualiter. Kromatik og rig harmonik gør stykket til en lille perle!

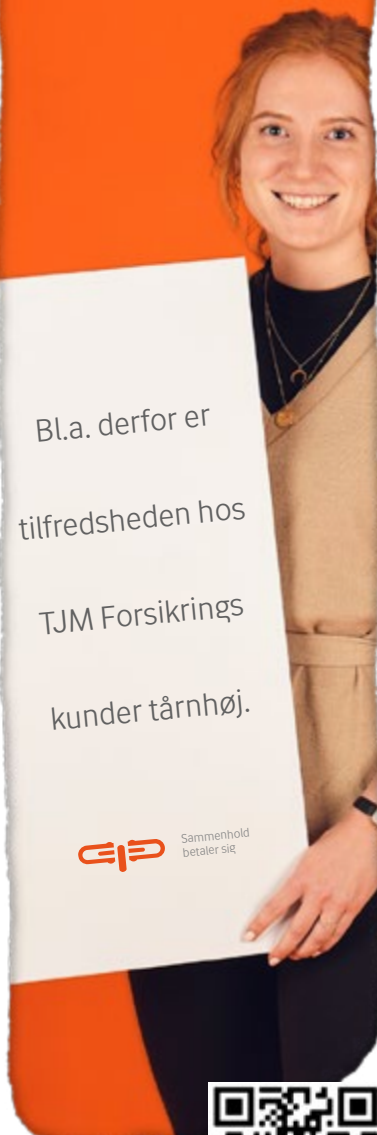
I beskrivelsen til orgelkoralen "Vær velkommen, Herrens år" har Mads Damlund valgt en fransk toccatapåklædning. Det ligger godt – virtuost, velklingende og klart opbygget. Efter en festlig del indsni-ger der sig bekymring for det kommende år. Dysterheden munder ud i veritabelt bulder og brag, men nytårsglæden sejrer til sidst – med "glædestriller".

Brønshøj Orgelbog en dejlig samling, der når helt i mål. Musikken er sjov at spille, humoristisk/underholdende og fuld af godt håndværk. Der kræves ikke vilde orgelmæssige ressourcer. Brønshøj Orgelbog kan anbefales på det varmeste!

I "Du spør mig om håbet" er det Mads Granums melodi fra Folkekirkens Nødhjælps 100-års jubilæumssang/-salm, der holder for. Oprindeligt en lækker melodi, hvis charme her fortøner sig i forsøget på at presse den ind i et semi-fugeret univers. Dermed formidles der desværre et *udtryk*, der ligger alt for langt fra Granums melodi. Hvad med f.eks. en César Franck pastiche – eller måske en "Cantilene" a la Rheinberger? Eller indlysende – hvis man kan – en Granum-inspireret jazz/pop sats?

Der er grund til at rose Jens Mathiasens initiativ. Ikke alt lykkes måske lige godt, men overordnet er der tale om velfungerende brugsmusik, som pleaser lytteren. Om vi så også skal *pleases*, kan selvfølgelig diskuteres. Sværhedsgraden er imidlertid overkommelig, og introduktionen af den famøse EU-arbejdstidsregistrering bliver næppe udfordret i væsentlig grad.

Personlig rådgivning giver tryghed

Bl.a. derfor er
tilfredsheden hos
TJM Forsikrings
kunder tårnhøj.

 Sammenhold
betaler SIR

Scan koden, eller læs mere på
tjm-forsikring.dk/doks

Når du finder den rigtige, er du ikke i tvivl

Er du i tvivl om du har den rigtige bank? Det er vores kunder ikke. For tredje år i træk vinder Lån & Spar prisen for at have de mest loyale bankkunder i Danmark. Faktisk ville 86 pct. af vores kunder genvælge Lån & Spar, hvis de skulle vælge bank i dag. Det viser en uafhængig undersøgelse fra konsulenthuset Loyalty Group.

Er du medlem af DOKS – men ikke kunde i Lån & Spar?

I så fald går du glip af en række fordele, du som medlem har adgang til. Som MedlemsKunde får du Danmarks højeste rente på din lønkonto, og du får en rådgiver med ekspertise i de forhold, der gælder for netop medlemmer af DOKS. Hvorfor får du disse fordele? Fordi DOKS er medejer af Lån & Spar og ønsker at give sine medlemmer de bedst mulige vilkår – også i banken.

Udnyt de fordele, der følger med dit medlemskab af DOKS – bliv MedlemsKunde i dag.

Gå ind på lsb.dk/bankfordele eller ring 3378 2000

Kilde: Loyalty Groups
Brancheindex Bank 2023

Lån & Spar

DOKS-ARRANGEMENTER

16. august, 11. oktober

Bestyrelsesmøder i DOKS

19.-22. september

23. Nordiske Kirkemusiksymposium

21.-22. november

Bestyrelsesseminar

KURSER

15. august

Afskedsforedrag v/ lektor, adjungeret professor Jørgen Kjærgaard på Vestervig Kirkemusikskole

16. og 30. august

Nodeskrivning i MuseScore v/ Ivan Olsen. 2 fredage kl. 13 – 16 i Helligåndskirken, Aarhus

30. august

Det Medskabende Kor v/ Jim Daus og Lars Sardemann i Randers. Korliv

4.-6. september

Babysalmesang - v/ Anne-Mette Riis på Løgumkloster Kirkemusikskole

6. september

Kirkemusikerfestival. Inspirationsdag for kirkemusikere i Billund Kirke

13. september

Kor med Børn og Voksne – Kursus i Mørkøj Kirke v/ Kirsten Juul Seidenfaden og Laila Høgild Nielsen. Korliv

21. september

Når Drengene Synger – Seminar om Kor og Kønsbalance. Koncertsalen på Sankt Annæ Gymnasium. Korliv

4.-5. oktober

Korweekend v/Søren Birch i Løgumkloster Kirkemusikskole og Kirke

12. oktober

Kursusdag for undervisere af børn & unge v/ Katrine Immerkjær-Kristiansen på Løgumkloster Kirkemusikskole

24.-26. oktober

Mesterkursus i tysk barokmusik v/ Thorsten Ahlrichs, Stade, ved orgler i Stade

22. november

Kursusdag om gregoriansk sang v/ Kim Thinggaard m.fl. på Løgumkloster Kirkemusikskole

30. september
- 18. november

Rytmsk salmespil på orgel v/ Christian Devantier. 4 mandage kl. 10–14 i Solvang Kirke, København

26. oktober

Kursus i orgelpædagogik v/ Katrine Immerkjær Kristiansen i Aalborg

FESTIVALER OG KONCERTTRÆKKER

KØBENHAVN

6. juli – 30. august

KØBENHAVNS DOMKIRKE
Sommerkoncerter lørdage kl. 12.00 – 13.00

3. juli - 28. august

HOLMENS KIRKE
Holmens Internationale Orgelfestival 2024, 27. sæson - med fejring af tronskiftet, onsdage kl. 12.00

2.-30. august

TRINITATIS KIRKE
Sommerkoncerter på hovedorglet fredage kl. 12.00

21. september

TRINITATIS KIRKE
Lasse Toft Eriksen modtager Frobeniusfondens Store Pris kl. 15.30

20. juli – 24. august

VOR FRELSERS KIRKE
Christianshavn Carillon Festival 2024 lørdage kl. 15.00

23. juli - 27. august

VOR FRELSERS KIRKE
International orgelfestival tirsdage kl. 19.30

24. september

VOR FRELSERS KIRKE
Præsentation af lydbog om Jens. E. Christensen kl. 17-19

4.-8. september

VOR FRELSERS KIRKE,
TRINITATIS KIRKE OG
REFORMERT KIRKE
Copenhagen Baroque Festival

7. august – 4. december

JESUSKIRKEN
Middagskoncerter den første onsdag i måneden kl. 12

29. juli - 26. august

JESUSKIRKEN
Sommerkoncerter på Cavaillé-Coll-orglet hver mandag kl. 20

14.-18. september

JESUSKIRKEN
Nordisk Kirkemusik Festival daglig kl. 17.00

1. september - 27. oktober

HELLERUPLUND KIRKE
Helleruplund Orgelfestival 2024.
5 orgelkoncerter på søndage kl. 16.00

HELSINGØR

17. juli - 14. august

SCT. MARIÆ KIRKE
Orgelfestival onsdage kl. 20.00

27. oktober, 8. december

SCT. MARIÆ KIRKE
Søren Gleerup Hansen spiller Buxtehudes samtlige orgelværker fordelt over 6 søndage kl. 15.00

SVENDBORG

31. juli - 4. august

SCT. NICOLAI KIRKE
21. Svendborg Internationale Orgelfestival

AARHUS

31. juli - 4. august

SKT. LUKAS KIRKE
Torvedagskoncerter hver lørdag kl. 12-12.30

AALBORG

BUDOLFI / AALBORG DOMKIRKE

27. juli - 21. august

Koncert hver lørdag kl. 12.00 og hver onsdag kl. 19.30 i Budolfi Kirke

21. september

Vidensfestival.
8 koncerter/musikarrangementer

RANDERS

28. september – 6. oktober

Randers Kirkemusikfestival

HADERSLEV

5. juli - 30. august

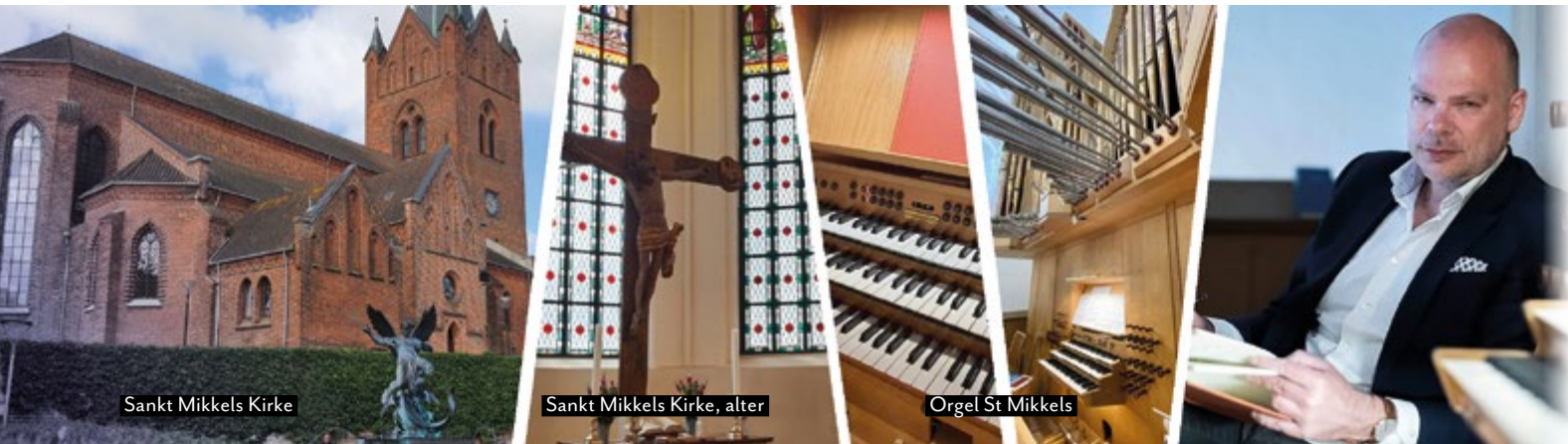
HADERSLEV DOMKIRKE
Haderslev Internationale Orgelfestival hver fredag kl. 16:30

RIBE

4.-8. september

Rued Langgaard Festival 2024.
Tema: Tro – Anton Bruckner, Benna Moe og Rued LanggaardOrganistbladet bringer oplysninger om koncertrækker, festivals og andre arrangementer. Send gerne oplysninger om din arrangementsrække til organistbladet@doks.dk

DOKS'EN UD AF BOKSEN Af Mikael Garnæs

Sankt Mikkels Kirke

Sankt Mikkels Kirke, alter

Orgel St Mikkels

FRA RYTMISK TIL KLASSISK

Martin Legène Jensen, organist i Sankt Mikkels Kirke, Slagelse, fortæller om sin kirkemusikalske udvikling

I mange år spillede Martin Legène Jensen jazz og rock i forskellige bands samtidig med, at han studerede klassisk klaver og orgel på privat basis. I 2001 tog han PO-eksamen som privatist og var dernæst ansat som organistassistent i 2002-2005 i Lindevang Kirke. Da han i 2007 genoptog sit virke som vikar i Københavns kirker, blev han pga. sin jazz/rock-baggrund ofte sat til at spille koralbogens "rytmiske" melodier. Det satte tanker i gang omkring sangbarhed og dybde i salmesangen – og spørgsmålet om, hvorvidt de gamle salmer kan iklædes jazz'ede spillemåder. "Jeg lavede et dogme om, at "Fru Hansen skal kunne synge som hun plejer på søndag." Det skulle ikke være en koncert med salmejazz, men akkompagnement af salmesang i gudstjenesten. Det betød, at jeg tog de gamle salmer og udskiftede akkorderne. Det viste sig hurtigt, at der ikke var behov for en saxofonist der spillede solo og forstyrrede fællessangen, og jeg skulle heller ikke selv brodere videre på melodien, for så holdt menigheden også op med at synge. Kun trommeslager og bassist kunne tage sig friheder. Samtidig fik jeg lidt kvababbelser, og vidste ikke om jeg

dybest set kunne stå inde for det. Nok var menighederne altid meget glade for salmetrioens spil, - men jeg var i alvorlig splid med mig selv på spørgsmålet om, hvorvidt mit arbejde var til kirkemusikkens fordel. Jeg mener at den rytmiske musiks force er dens umiddelbarhed, og derfor har jeg heller ikke afskrevet den – i dag spiller jeg undertiden på klaver en jazz'et version af f.eks. *I østen stiger solen op* til plejehjemsgudstjenester og mere uformel fællessang. Men dybden i salmeteksterne forsvinder i min optik, og det er det dybe perspektiv den klassiske musik kan. I de ti år salmetrioen varede, havde jeg hver gang diskussioner med mig selv, om jeg virkelig tilføjede dansk salmesang noget nyt, eller blot var i gang med at forfladige den."

"At salmetrioen holdt op, havde primært praktiske årsager. I Kildevældskirken, hvor jeg blev ansat i 2014, medvirkede salmetrioen typisk på 2. helligdage og til konfirmationer, og det fik sin helt egen menighed, hvor der kom nogle nye mennesker, 5-6 gange om året. Det var et bedre leje. I Slagelse, hvor jeg har været siden min kandidateksamen i 2019, har vi ikke haft rytmiske

gudstjenester endnu. Når det eventuelt sker, vil det være en slags gimmick. Sankt Mikkels Kirke er en hel anden type kirke, både menighedsmæssigt og hvad rummet angår, og den fremstår meget klassisk. Derfor skal menigheden også have den klassiske kirkemusik. Det, der får folk til at komme i kirke er, at kirken står fast på sit kernerepertoire. Når folk kommer i kirke vil de synge, og de vil synge de gamle salmer, i hvert fald i en gammel processionskirke som Sankt Mikkels. Det har virket, vi har fået tilvækst. Menigheden i Slagelse lytter rent faktisk til hvad jeg spiller og diskuterer det bagefter. Jeg holder virkelig af at mennesker synger, så bliver vi "en stor skabning". Det inspirerer mig til at gå videre af den vej, og jeg bruger gerne 14 timer på at forberede en højmesse. Da jeg blev ansat, var det bl.a. for at jeg skulle profilere kirkens fine orgel, og jeg fik frie hænder til at definere hvad det vil sige, både ved koncerter og gudstjenester."